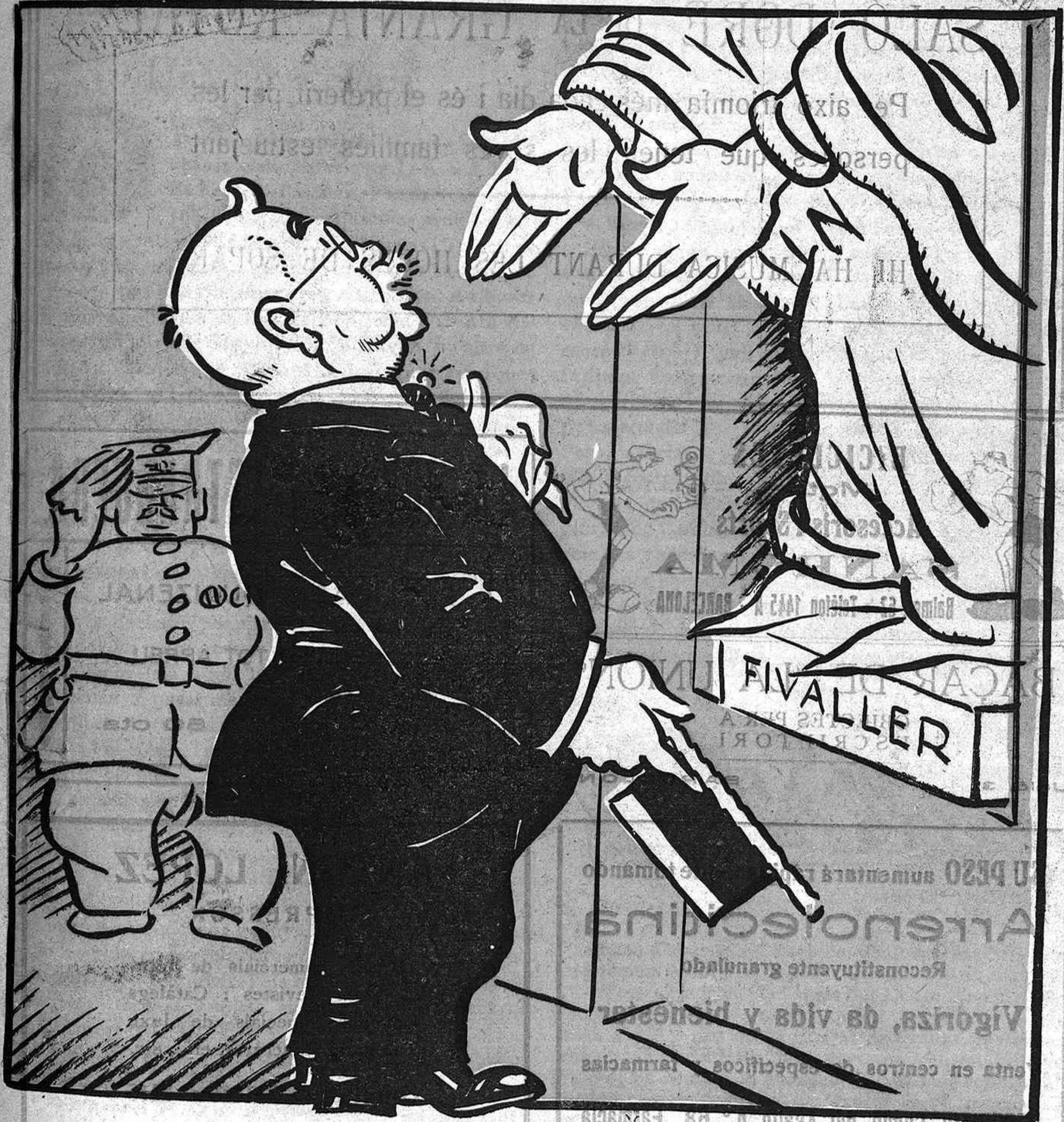

Barcelona 1 d'agost de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2368 15 cèntims — Atrassats, 30

«DESPEDIDA»

—Senyor Alvarez de la Campa, tingui la seguretats que en aquesta casa se li guardarà un bon record, vostè mereix el nom de barceloní benemèrit.

El veritable restaurant de tipu comercial, amb servei Ràpid, Selecte i Econòmic ha sapigut crear-lo el

SALÓ DORÉ DE LA GRANIA ROYAL

Per això triomfa més cada dia i és el preferit per les persones que tenen les seves famílies estiuejant

.....
HI HA MUSICA DURANT LES HORES DE SOPAR

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

BAÇAR DE "LA UNIÓ"

OBJECTES PER A
ESCRIPTORI

Unió, 3

BARCELONA

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

LA NOVEL·LA ESTRANGERA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ES VEN PER TOT ARREU

Preu:

50 cts.

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs Edicions especials de luxe Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Teléfon 4115

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Una nova glòria

De tant en tant, apareixien en els diaris unes inicials misterioses: L. A. S. I. T. E. Es llegien «l'aseite», i com l'oli, tacaven. Aqueixes majúscules eren les inicials de la «Societat Espanyola d'Indústries i Traccions Elèctriques», societat formada pel senyor Pedraza de la Pascua per a la transformació d'Espanya. Amb tres mil milions obririen un ferrocarril directe d'Irún a Algecires, un altre de Santander a Calatayud, un altre de Madrid a València, un altre a Andalusia, més fàbriques de indústries químiques, i físiques, i històries naturals. El negoci era complet. En Pedraza i els seus amics, millor dit, els amics del senyor Pedraza, avençaven uns quants milions, i després, ja amb la concessió, llençaven els tres mil milions d'obligacions, l'Estat es comprometia a pagar el cinc per cent d'interès, i el negoci començava. Ells rescataven els milions avençats, l'Estat pagava l'interès, i feien, sense el capital, el gran negoci! La Comisió oficial anomenada per a dictaminar, ha declarat, per unanimitat, que L. A. S. I. T. E. en el negoci no hi posava més que el nom.

I què hi feia això? Els empresaris de teatres no acostumen a posar més que el nom, i troben diners, i organitzen la temporada, i s'obre l'abonament, i la taquilla, i el crèdit, i quan tot això està obert, comencen a córrer els diners. El negoci de vegades, gairebé sempre, va malament, però els diners han corregut i tot-hom se n'ha aprofitat. Doncs amb els grans negocis succeeix igual. Guanyen les empreses periodístiques que es vénen, els advocats que informen, els polítics que fan de lubricants, els intermediaris alcavots. I si el negoci va endavant guanyen els banquers que llenquen les obligacions, els industrials que construeixen els materials, els enginyers i els obrers que el col·loquen, els propietaris expropiats, milers i milers d'homes que participen en la vida que el negoci aixeca.

Amb L. A. S. I. T. E. de negoci no n'hi hagut, però ha estat com una rifa amagada.

—M'hauria de fer un informe sobre la compatibilitat del nostre negoci amb les lleis constitucionals espanyoles—deia el senyor Pedraza.

—Perfectament—responia l'il·lustre advocat i home públic.

Informe. Minuta. 125,000 pessetes. Després un altre informe i una altra minuta. Després dels informes, vingueren els articles. Els diaris més honorables publicaven articles a tant la ratlla, però quin tant i quantes ratlles. Els menys honorables, no es subjectaven a tarifa. Altres vegades, en lloc d'ésser cridat el diari, era cridat el periodista.

—Jo li pagaré els articles a cinc-centes o a mil, o a dues mil, o a cinc mil pessetes, segons el diari, i vostè s'entén amb el periòdic—deia el senyor Pedraza.

—Visca!—responia per dintre l'escriptor.

Era un manà, era una rifa segura, era un ple que s'encertava sense ni tan sols apuntar. El senyor Pedraza, reproduïa el mite de Diana, fruïda per Júpiter convertit en pluja d'or. Ell, naturalment, era Júpiter, sense barbes i amb més vigor que el pare etern de l'Olimp. Desgraciadament, com que tota la vida és somni, el gran negoci ha estat un gran somni, menys per a aquells que ja havien tingut una participació. Però, malgrat la *debacle*, hem de cantar an aqueix català incomparable, fill de Puigcerdà, que és el senyor Pedraza de la Pascua, incorporant-lo en la galeria de glòries de Catalunya. Jo, almenys, crec que—escrivint com ara s'acostuma a escriure—el senyor Puig i Cadafalch, per exemple, no li arriba ni a les soles de les sabates, i crec més, que la «Lliga», reivindicant la seva catalanitat i la seva visió de l'Espanya gran, hauria de col·locar-lo en el lloc, vacant, del senyor Cambó.

PARADOX

En capella

Abans d'anar-se'n a París en «Paquito» Madrid, sempre teniem en el nostre petit món periodístic una qüestió «Paco» Madrid. Que si els del Lliure, que si els del Unic, que si tal informació, que si tal incident... Marxà a París, i des de la capital de França envia unes cròniques excel·lents, de reportatge viu, intel·ligent i ample, amb amplitud europea. Si entre els repòrters es poden el·legir prínceps, en Madrid és el príncep dels nostres repòrters.

—Els nostres repòrters—diu ell—no ho són de repòrters, són *botones*.

Tornat de París, per uns quants dies de repòs estival, al cap d'una setmana d'ésser entre nosaltres, ja hem tingut, altra volta, una qüestió «Paco» Madrid. Aquesta vegada Madrid s'ha barallat amb Madrid. Publicada una crònica a l'*Heraldo*, on ell hi col·labora, sobre els jugadors espanyols de polo als Jocs Olímpics, el comte de Volayos, fill d'en Romanones, es senti ofès, aconseguint de l'*Heraldo* una aclaració vexatòria per al nostre amic. Als tres dies apareixia una altra crònica d'en Madrid, i l'*Heraldo*, aquesta vegada, feia el seu elogi. Però l'*Heraldo* és una olla.

El comte de Volayos i el seu germà, el marquès de Villabágima, surten cap a Barcelona—li escriuen an en Madrid.

Immediatament en Paco Madrid ho repeteix, ho escampa, constitueix padrins, cerca un metge, i espera. Passa un dia. Els nobles irritats no arriben. Passa un altre dia. Els nobles tampoc arriben. Però, en Madrid, no perd l'esperança d'un desafiament, d'una informació, de fer-se un cartell.

—I a què et desafiaren?—li preguntem.

I ell respòn, amb un gest de Baiard:

—A ballesta.

L'orgull

Les fotografies perpetuaran la visió grandiosa de l'enterrament d'en Guimerá. Han passat dies i encara davant dels aparadors on es mostren les postals commemoratives la gent bada, admirada d'aquella multitud enorme.

I davant d'un aparador del Portal de l'Angel, vàrem sentir a un xicot:

—A Madrid no en tenen de morts així!...

El nostre extraordinari

El nostre número extraordinari dedicat à l'eximi Guimerá ha sigut un èxit. No direm que hem vengut tants exemplars com persones anaren a l'enterrament del gran poeta, però, vaja, n'hem vengut molts, moltíssims. I hem agotat l'edició.

Ja sabeu que n'hi va anar molta de gent a l'enterrament d'en Guimerá, ja sabeu que van omplir les Rambles, la Plaça del Pi, la del Teatre, el carrer del Cardenal Casañas i la Porta de la Pau.

Qui d'ells no tingué la setmana passada el nostre setmanari a la mà? Si alguns n'hi hagueren, ben pocs serien. N'estem segurs.

Això ens complau en gran manera, ja que demostra el patriotisme i l'entusiasme del nostre poble quau es tracta de coses que afecten directament als seus ideals.

Aquest número ha passat per la prè-
via censura militar

EL CAMP

V

Les mosques

Han mig tancat les portes i finestres de la cambra per a que les mosques s'avorreixin amb aquesta penombra, i fugin si hi són, o no entrin si no hi són. Aquestes portes, aquestes finestres, tenen, ademés, una tela metàl·lica molt espessa que converteix la casa en una mena de galliner per a persones. Al dir persones s'exceptua als indígenes, als naturals del país.

Malgrat la penombra i la tela metàl·lica, les mosques entren a aquesta cambra on nosaltres escrivim com si fossin a casa seva. I és que, en realitat, hi són, hi són més que nosaltres. Nosaltres som tan sols els forasters, i seguiríem essent-ho encara que ens hi passésim deu anys, que no és fàcil que els hi passem. Això, la nostra condició de forasters, ens ho recorden contínuament totes les bestioles que ens volten: els pagesos, les vespes, les sargantanes, les formigues, les mosques. Sobretot les mosques, que senten un verdader odi pel foraster, que no el poden veure ni en pintura, que si poguessin se'l menjarien de viu en viu. Es llencen contra ell com a verdaders dimonis, amb perdó sigui dit dels dimonis. Sembla que es diguin unes a altres:

—Apa, vivor, que ha arribat foraster! Apa, que tenim carn blanca per esmorzar, i per dinar i per sopar! Apa, que se'ns preparen uns dies de festa major!

I tal com ho diuen, ho fan. I el pobre foraster, si és cristià s'encomana a Déu, i si no n'és, també... però al revés.

Però les mosques no hi estan per oracions, se'n riuen. I si no se'n riuen ho sembla, que pel cas és igual.

Em sembla que és en Rusiñol que ha tractat a les mosques amb benevolència. Però d'en Rusiñol no cal fer-ne gaire cas perquè és un home que sempre acostuma a estar de broma.

Nosaltres, francament, som enemics declarats de les mosques. Ens semblen unes bestioles tan impertinents, tan pesades com moltes persones. Però amb les persones dotades de tan simpàtiques condicions, sempre queda el recurs de fer dir a la criada que no hi som, si és que ens venen a veure. Amb les mosques això no pot esser, sobretot amb les de pagès, que són les més terribles.

Perquè seran així aquestes mosques, i no tranquiles i discretes com les de ciutat? Segurament pel tracte seguit que tenen amb els pagesos. No descansen fins a la nit i quan la casa està a les fosques. I es deuen passar la nit en un son, perquè es desperten amb una gana — amb una gana de no deixar viure tranquil — que fa fredat.

Així les mosques contribueixen a canviar el color de la pell del pobre foraster que ve aquí al camp a fer salut. No és negra de sol, no: és negra de mosques. A vegades passa que el foraster arriba a casa seva tant negre, tant desfigurat, que no el coneix ni la seva família i per entrar al pis ha d'ensenyar la cèdula.

LLUÍS CAPDEVILA

Badocs!

Es madrilenys coneixen les coses de Catalunya d'una manera molt especial. N'han donat proves un sens fi de vegades. Ja fa anys que el divertit *A B C*—que sempre ha manifestat un odi exacerbant a Catalunya, i per això és divertit—deia: «En un pueblecito cercano a Barcelona que se llama Sabadell...» i una altra vegada, ressenyant els nostres Jocs Florals, digué: «Ha obtenido la flor natural el poeta Don (*Fulano de Tal*), maestro del pueblo de Gay Saber».

Ara una altra revista gràfica de Madrid també l'ha ficada. En un epígraf d'una fotografia de l'enterrament del nostre immortal Guimerà, aquesta revista, que si no és il·lustre és il·lustrada, diu: «El entierro del poeta catalán Angel Guimerà pasando por la calle del Obispo».

Senyors madrilenys, els catalans quan parlem de Madrid, sabem el què ens diem o ens abstenim de parlar-ne. *La calle del Obispo* és un carrer dels volts de la Catedral, un bon xic apartat del carrer del Cardenal Casañas per on veritablement passà el cadàver del nostre popular Guimerà.

Caldria fixar-vos-hi un xic més *sanyors enllustrats de la Villa del Oso*. Ara, que nosaltres també comprem que els veritables *castizos* direu:

«Pa los madrileños es igual obispo que cardenal.»

I nosaltres, que a més de saber-vos badocs, us sabrem, una vegada més, *castizos*, cridarem: ¡Olé! i ¡Viva tu mare, niño!

«LA DOLORES» I CALATAYUD

A Calatayud, ara, després de tants anys, els ha agafat la mania de que en Feliu i Codina en una *copla* del seu drama *La Dolores*, ofenia a les dones d'aquella terra aragonesa.

Aquest cas de tan estranya susceptibilitat i patriotisme el creiem digne d'estudi. Estudiem-lo, doncs.

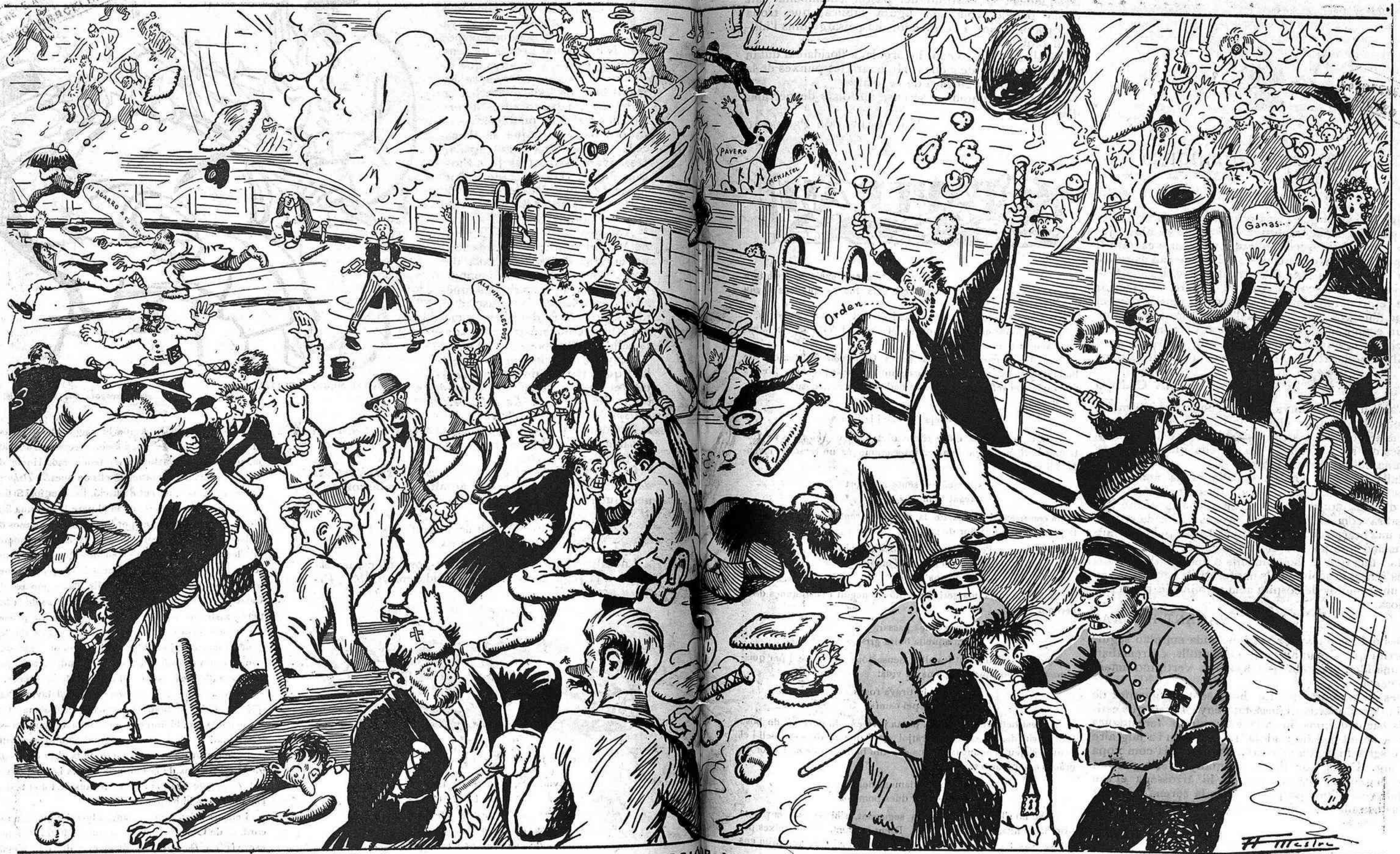
«HOTEL MEUBLÉ» ESTIVAL

—Apa, senyors, que ja són les sist

No creiem nosaltres que hi hagi dret a ésser tan aragonès, o, quan menys, a ésser aragonès d'aquesta manera. Els de Calatayud no tenen raó. Home de Déu, i quina culpa hi tenen ells de que *La Dolores*, un ser imaginari, un ent de ficció, fos com fos? Si fins ni es pot culpar al pare, quan al pare li surt una filla amiga de tomaquejar, es pot culpar als aragonesos de Calatayud? No, senyors, perquè l'honra dels homes i de les poblacions radica en un altre lloc del que vostès es figuren. I anem a la conclusió d'aquest primer punt: si no en tenen la culpa ells, els aragonesos de Calatayud, tampoc se'n poden sentir ofesos de la fictícia existència de *La Dolores*. Ademés cal pensar—i ara era l'hora de pensar-hi en comptes de fer aquesta mena de Jocs Florals de l'Honor—que una dona no són totes les dones, i comprendre que el pecat d'una d'elles no serà mai el pecat de les demés.

Per què s'han sentit ofesos els de Calatayud? Perquè un autor dramàtic ha situat l'acció d'una obra seva—en la que hi intervé una dona enganyada—a Calatayud? Però, senyors, seguint aquest procediment, els madrilenys renegaran de la *Rosa del Juan José* i els italians de la *Lucrecia Borgia* i els sevillans del *Don Juan Tenorio* i els castellans de tot el teatre clàssic! I no n'hi ha per tant!

I encara se'ns acut una altra objecció: qui se'n recordava de Calatayud abans de que en Feliu i Codina escrivís *La Dolores*? Ens atrevim a dir que ningú, o que ben pocs: els del poble del costat, potser. Calatayud no tenia res notable: ni llonganisses, com Vich,

L'ÚLTIMA SESSIÓ L'AJUNTAMENT

H. Masllorens

ni ametlles, com Arenys, ni *chorizos*, com la Rioja, ni massapans, com Toledo.

La Dolors, doncs, no és l'oprobri de Calatayud, sinó la glòria.

XARAU

Proses epigramàtiques

RECORDS DE MUNTANYA

Nit alta i solemnia. Una quietud ampla i profunda que apar que el silenci brunz. El poble sembla ajupir-se vora del riu que llambregant s'escorra cantant-li una non-non pietosa. Una estrella que cau es reflexa en l'aigua clara. Les finestres de les cases són fosques i mig closes, com ulls adormits. Tot és sumergit en un repòs amplíssim. Sols de tant en tant se sent el lladruc d'un gos pels voltants d'alguna masia llunyana i algun espinguet de gall que encara fan més gran el silenci que trenquen. I el poblet resta adormit dintre la vall, vora del riu que li canta una non-non pietosa.

D'UNA CANÇÓ

L'aire fi de muntanya és ple d'una cançó. Amb la frescor del cant apar més dolç l'aire fi de muntanya. Com m'afalaga la testa emmorenida per les roentes carícies del sol i m'esbulla els cabells que em salten com una bellugadissa d'idees!

Enllà d'un prat d'herba dallada hi ha una mossa bruna i forta i un minyó fornit que omplenen la carreta d'herba morta i florida. Canten una cançó morena i gustosa com el pa de les masies. A cada cop de forca una braçada d'herba perfumada que puja en l'aire i la cançó sura un xic més. Cançó de tarda d'estiu roenta i fina que té llanguiments d'herba dallada. Els camps quiets l'escolten i els negres grills l'acompanyen amb un tremolor de sospirs com rajolins de posta melangiosa.

VAGANT PEL RAS

Des del ras d'herba xopa i molsuda em plau seguir el corriol que s'esmuny entre els matolls, entremaliat, com una idea atrevida que s'escapa vertiginosament de la censura.

Des de la punta del ras hom sent l'esgarrifor de les cingleres obertes al dessota; penyassegats que estiren la barba de pins fins a la vall; afraus ferèstegues per on, de nits, el llop udola. Davant meu i a mig aire de la serra hi ha un esboranc d'argila roja com xopa de sang. És el cor de la muntanya ferit per un amor legendari. El sol ponent hi arrossega el seu mantell reial d'or i porpra, mentre la serena majestat del ras es reflexa en els ulls dolços de les vaques pasturants.

PERFUMS D'ÈGLOGA

He collit un brot de romaní i un brot d'argelaga florida per a emportar-me'n a ciutat un bocinet de

muntanya. Perfumarà la llar amb el record dels cims, diví perfum d'ègloga. Pensatiu, en les hores de calma, recordaré aquells prats serens i quiets amb tremolor d'esquelles i la beatitud del pastor encimbellat dalt d'una penya, com una figura bíblica, que troba l'aroma dels pins i l'esplendor del paisatge dins l'idil·lic flabiol.

El brot de romaní i d'argelaga florida em duran al cor la serenor dels cims. Hi haurà les punxes de la Dolor i la florida aurífica de la Joia.

Oh, cims límpids i serens, auriolats de perfums d'ègloga!

SALVADOR PERARNAU

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviju

La lluna dins el llac. J. M. Prous i Vila. Reus. Tres pessetes. Aquest llibre de poesies d'en J. M. Prous i Vila segella la valor d'aquest poeta reusenc.

Són uns versos gràcils i a voltes forts; són de tremolor de lluna dins el llac amb clarors de neguit i de manyaguera. Veu la lluna que s'hi reflexa i retroba l'amada dintre el llac suau del cor i diu:

«Jo tinc enveja del llac i la lluna»

Sent la immortalitat del ritme diví que se l'emmena i escoltant-se bellament sent una veu interna que és un ressó de joventut i li fa dir:

«perquè em sento més fort davant la mort»

i una comprensió exacta de la vida generant la vida, li fa brotar la paraula com una flor de sang:

«Per damunt de la vida que visquí he sentit el batec de mantes vides que foren ans de mi.»

Amb una justa imatgeria ens diu el neguit i l'esperança de la serenor:

«La recança passarà com aquella boira grisa.»

En Prous i Vila sent les altes sensacions del viure i per quiscuna té una flor que cau plena de vida:

«Jo els hi tirava roses i queien pel camí»

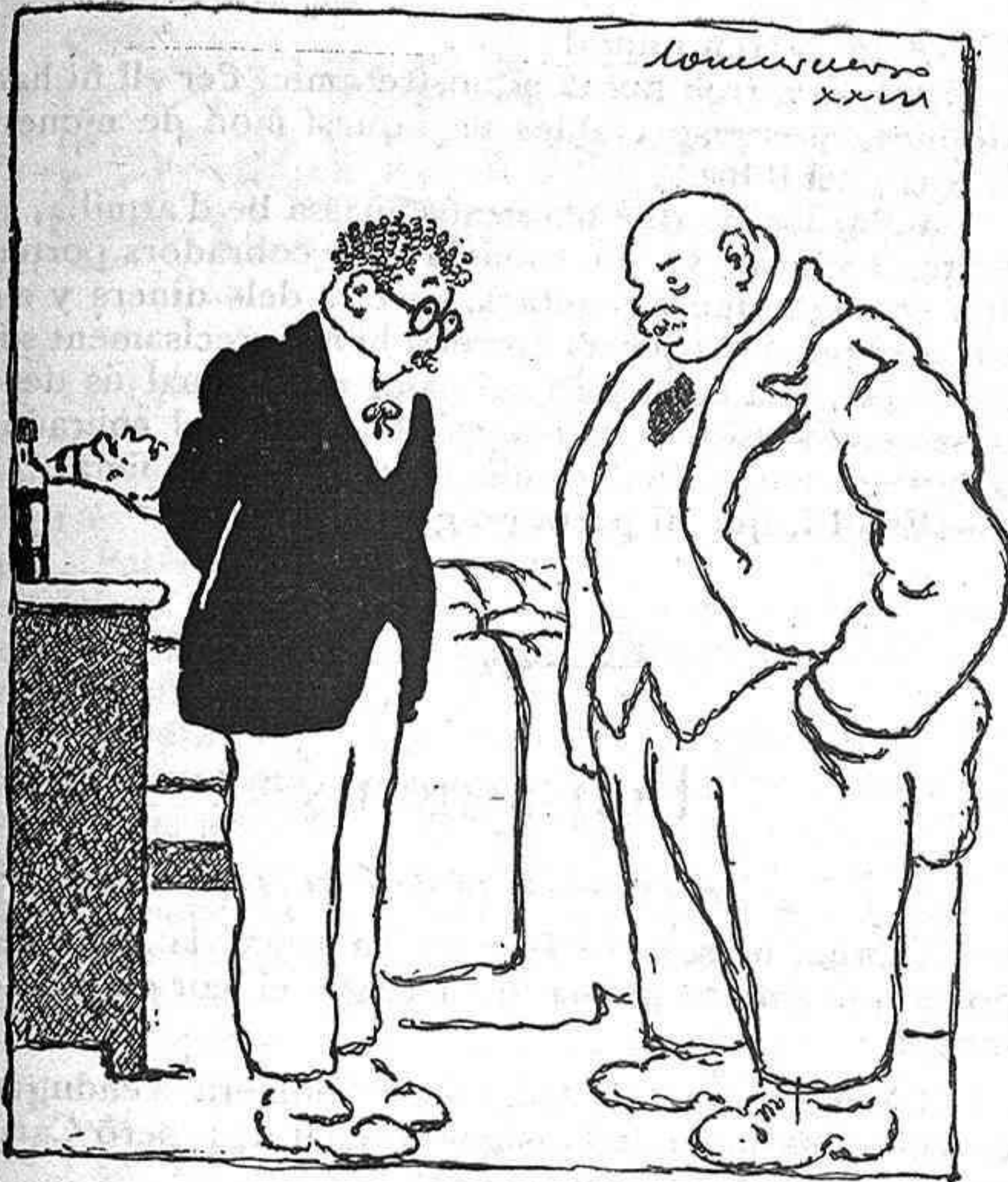
Aquest bell llibre d'aquest poeta jove ens du perfums de bosc i de marinada, és com un oratjol marí que «estima el sol i el vent i s'ajeu damunt la sorra;» ens diu belles coses de l'amor en gràcils comparances:

«i et marca, damunt del pit les sines com dues pomes.»

Si bé no s'hi veu una plena seguretat, s'hi veu almenys una orientació fixa, una prometença. Dient-ho amb les mateixes paraules seves: «ens deixa veure una mica de blau» que prou ens en convé en temps de nuvolades.

ALPHA

Els Jocs Florals... i els rals

UN RÈGIM PERILLÓS

— La seva senyora lo que necessita és sol, molt sol!
— Doncs si que se'm prepara un pervindre alegre.

LA QÜESTIÓ DE L'ALCALDIA

— I qui deurà ésser alcalde, ara? Corren molts noms...
— Jo crec que a qui li pertoca és an en Ballará!

Ja comencen a sortir, no bolets, però sí Jocs Florals. Ja veiem, en certes barriades, com en *Pepito* pren un disgust quan li donen un test o una gibrella d'un regidor (ara, creiem que no donaran ni expressions els regidors) o bé al pobre Octavi que ha guanyat el premi del Ajuntament, i de cent pessetes sols n'hi donen vint-i-cinc, o bé el pobre gamarús que per una poesia de deu ratlles vol el *metà·lic*.

Ens deia el porter de Sant Boi, del qui ens honorem amb la seva amistat, que enguany no ha acudit tanta gent a l'establiment, degut que no han sentit *odes ni hades* (volia dir fades) ni versos dits per capellans, que són els qui els diuen més malament, però els volen cobrar millor.

A nosaltres, ja ens agrada aquesta festa que es símbol d'allò; i encara que d'això, plau dir veure el moviment del acte, sempre que la regina sia formosa i no dugui corts d'amor que vesteixin de coloraines, com vàrem veure l'any passat a un raval de Barcelona.

També ens plau veure a un senyor gras que puja a llegir una llauna, prenent el pèl a certs senyors que passen per bones persones i no són dignes de tirar les cadires a un pelma que no sols *gluteix* sinó que no se'l sent des del coll de la camisa; per altra banda, els discursos del president, del secretari, sobretot del secretari, que la majoria de les vegades n'és, un pixatinters, que perquè ha llegit *Atelardo y Eloisa, El Príncipe Gris* i és del centre de l'olla, és qui amb una regadora ens bulleix la festa i ens acaba la calderilla abans de bescanviar-la.

Hem llegit que aviat veurem els poetes anar com els jugadors de futbol, donant cosses per envelats, sales i alcoves, i corrent les festes majors des de Roses al Camp de l'Arpa.

Menys mal els qui pesquin cent pessetes, que és el màxim que es dona, doncs la majoria de premis els donants corresponen a la gent que els maneguen i els embullen.

Avui que el poeta vol peles... li donen rellotges que no van, cafeteres velles i molts guixots.

Però, vaja, hi han poetes que amb guix encara és massa compensació, sobretot aquests que s'arrepengen a les orelles de la comissió i els fa fer el ridícol anant a pidolar concessions als membres del jurat, que mena de autòmates la majoria de les vegades fan de conill de tant o més guix que el guix que corre a la nostra floràlia de barriades.

Avui la Fe, la Pàtria i l'Amor, sense bitllets de Banc tenen poca consistència, és una mena de gènere que va de baixa.

I per violes de deu pessetes, englantines de tres duros i una flor amb una llaçada i haver-se de fer un vestit per a dur a una Reina que paga banquet i orquestra, és una comèdia que els poetes ja no la volen representar.

Tothom va de cap al... metà·lic. És lo únic positiu quan els premis no s'encallen pel camí i van a la butxaca d'algun aixerit que diu que no l'han donat i el disfruta a la salut del *Cant a la lluna blanca* que ha escrit un poeta, que, al no cobrar-lo, s'ha tornat més negre que lo sutge...

EL CAVALLER NOCTÀMBUL

RESPECTEU LA VIDA DE LES FLORS!

—Ja ho veu, és ben morta. I això que era una *siempreviva!*

Un cobrador de tramvia

Aquest és un cobrador del tramvia que treu el cap a la plataforma plena de passatgers. Aquest cobrador del tramvia és jove, encara és jove. Per això crida, riu, avalota, fa broma en castellà. A nosaltres la broma del cobrador del tramvia ens amoina. Creiem que un home que ens obliga a pagar uns diners no pot tenir, després, la pretensió de fer-nos gràcia.

Quan aquest cobrador creu que ja ha pagat tothom, crida: *No va más?* i, després d'una pausa, *Hecho!*

Nosaltres ens el mirem un xic estranyats. És un *croupier*, un *ex croupier*. Com que les *pasteres* estaven tancades i l'home havia de viure, s'ha posat a cobrador de tramvies. Lo que ha perdut en setmanada ho ha guanyat en categoria, en dignitat. Abans tenia l'armilla plena i era *croupier*. Avui la té vuida i és cobrador de tramvies.

D'un altre cobrador de tramvia

Aquest és un amic nostre que ha tingut la gran sort de saber viure sempre en broma. Home d'esperit finament irònic ha dit sempre d'ell la gent:

—A tot li treu punta!

A tot no li treu punta el nostre amic. Per ell hi ha algunes coses respectables en aquest món de mones: el teatre, el llibre...

Un dia, un dia que no estava massa bé d'armilla, el nostre amic anava en tramvia. Els cobradors porten una corretja que aguanta la cartera dels diners y els creua el pit. En aquesta corretja hi ha, precisament sobre el pit, una mena de gabieta estranya qual ús desconeixem nosaltres. El nostre amic, quan el cobrador li entregava el bitllet, va dir, senyalant la gabieta:

—Escolti, que hi porta un grill aquí dintre?

Pensaments

A la memòria de Don Angel Guimerà

— Ploreu, muses, car la mort ha segat la vida del poeta que amb sa ploma feia bategar el cor de Catalunya!

— La mort, amb la vida d'En Guimerà s'endugué els colors naturals de l'insigne dramaturg; però Catalunya l'embolcallà amb els seus.

— Catalunya plora amargament la mort del gran Guimerà, i els angelets riuen ballant a l'ensem les sardanes inspirades en produccions del genial poeta.

— La dalla de la mort sorprenué al immortal català abraçat, com sempre, amb Catalunya.

— Ahir, la piadosa Magdalena plorà la mort d'un ser gegant de bondat que pujà a la Glòria; i avui, la desconsolada Catalunya plora la pèrdua d'un altre ser i glòria gegantina!

— Per què plora la mainada catalana? Perquè el rossinyol Guimerà no podrà mai més fer-li cançons.

— Els àngels estan de festa, car en el cel hi ha entrat un altre Angel.

— La mort de N'Angel Guimerà féu rodolar un mar de llàgrimes i endolà el cor de tot Catalunya. Fins el cel català es vestí de dol, i qualques núvols ploraren!

M. G. MIR

LA FRUITA DEL DIA

—Vés, Mònica, pregunta-li an aquest home de quina raça és aquest meló!

NOTES ESTIUENQUES!

La revista parisenca *Au Jardin de l'Infante*, dedica son editorial a l'exposició de pintures darrerament celebrada a la «Galeria Trotti» per en Beltrán Massés, artista prou conegut a Barcelona i transplantat a París ja fa uns quants anys.

Estem d'acord amb bona part dels elogis que el crític de la revista fa d'aquell artista personalíssim, i els agraim per la part que ens toca.

En Beltrán que aquí cultivava la pintura del *sexe feble*, es veu que a la capital de França segueix fent el mateix, assolint un èxit complet, perquè és el pintor (de les coloracions càlides i opulentes que deixen boca-badats als *amateurs* francesos, i per torna, el retratista de les dones maques, elegants i castices que allí tenen tanta *salida*).

Res, que pintant dones *bien* el xicot s'obra pas entre els homes que remenen tot això de l'Art a la *Vila-llum*.

I ben fet que fa.

Un escriptor que crec no és català, excita als catalans a aixecar abans d'un any un monument que glo-

rifiqui entre nosaltres la memòria de l'Angel Guimerà, el poeta de la raça.

Heu's ací una iniciativa mereixedora d'aplaudiment, però del tot irrealitzable, perquè el bastir un monument a Barcelona, per senzill que es projecti, és cosa sempre de vint a vint-i-cinc anys.

Sinó que parlin els d'en Verdaguer, i d'en Pi i Margall i el de la Guerra d'Àfrica, que ja tira per centenari i encara té de néixer.

Un monument m'has dit!

Traspasso el pensament a la Comissió Municipal de Cultura, per si el creu aprofitable.

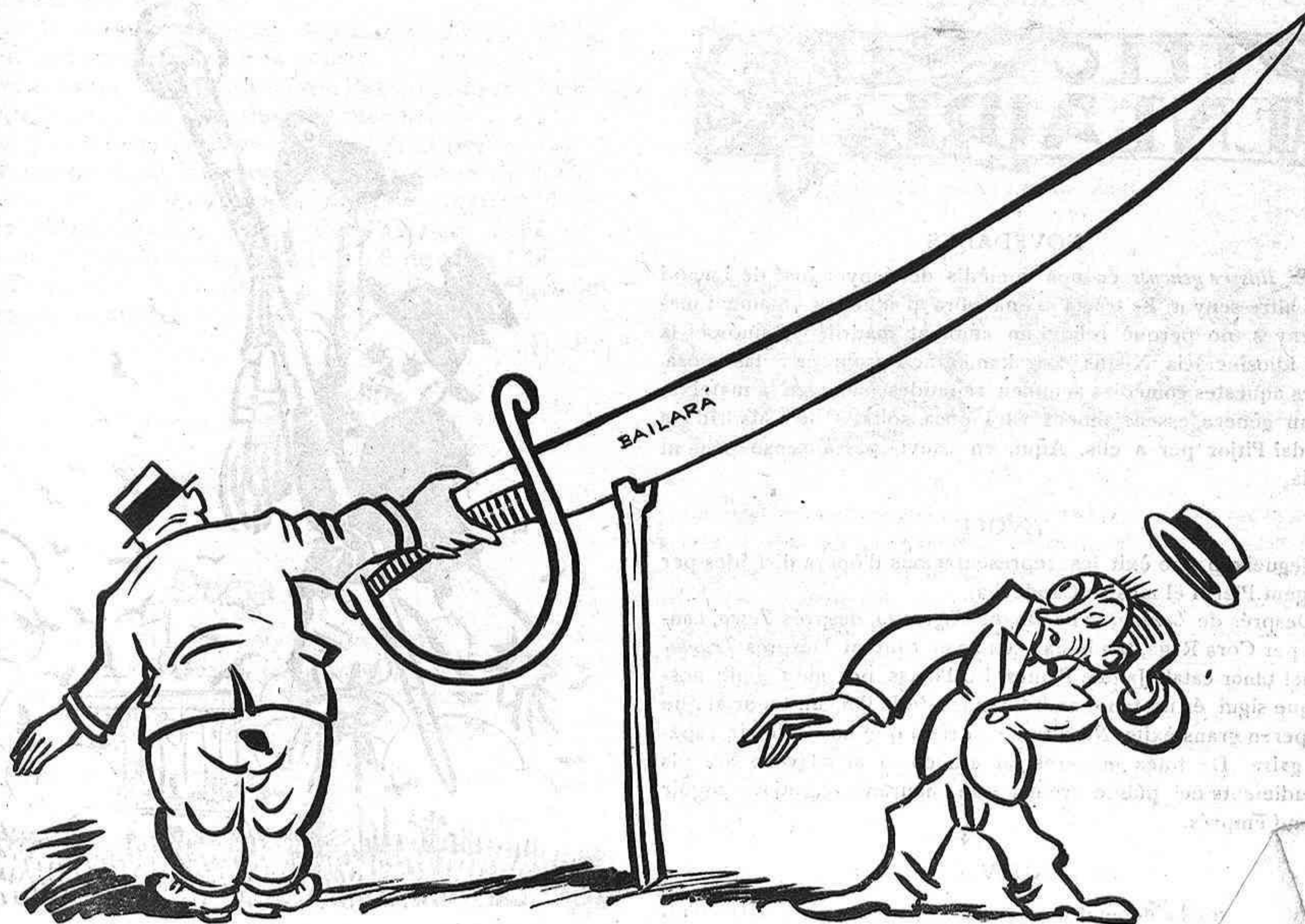
La única cosa d'En Guimerà que tindrem per ara, digna de la seva gloriosa memòria, serà l'estatueta-retrat que li va fer el malaguanyat escultor Pepet Cardona, de la qual la seva vídua s'ha decidit a fer-ne reproduccions, per consell de l'amic Ciervo.

«Qui no pot segar espigola».

I em sembla que aquesta espigolada serà grossa.

Ja no hi ha ni un pintô a Barcelona, cap al camp quasi tots han anat; els uns cerquen la sal de Cardona que els mancava bon xic l'any passat.

Altres cerquen l'*ambient*, de les coses que fins ara no han pas assolit; altres cerquen les noies formoses per pintar-les després amb molt pit.

L'ART DE L'ESGRIMA

—Recristina, si aquest senyor s'arriba a desafiar, guanya, perquè amb el sabre a la mà é

Qui l'atrau la blavor de marina,
qui la fresca verdor del fajol,
prò el mussol sense cor ni retina
en tornar serà encar més mussol.

C. ARBÓ

Unes errades

En el número passat se'ns va escapar una errada. Sigué lo següent:

Al peu d'un retrat d'en Guimerà aparequé aquesta llegenda: *En Guimerà als seixanta anys, amb en Grasso.*

No era en Grasso qui l'acompanyava, sinó el maulaurat Tallaví. Que consti!

*
**

Ademés, reproduïem unes fotografies de *Terra Baixa*, l'obra cabdal de don Angel, a l'estranger. Equivocadament diguérem que es tractava de *Terra Baixa* a Anglaterra. I no era Anglaterra, sinó els Estats Units.

NOVEDADES

El ilustre genovés és una comèdia del senyor José de Lucio i d'un altre senyor. Es tracta d'una obra d'aquelles netament madrilenyes, no perquè reflexi un ambient madrileny, sinó per la seva idiosincràcia. Xistus, astrakan, gràcia groixuda i llastimosa. Totes aquestes comèdies semblen repetides, semblen la mateixa. Es un gènere essencialment vil i poca solta. Que a Madrid els agrada? Pitjor per a ells. Aquí, en canvi, passà sense pena ni glòria.

TIVOLI

Segueixen amb èxit les representacions d'òpera dirigides per l'Eugeni Pieri i el mestre Capdevila.

Després de *Lohengrin* ha vingut *Rigoletto*, després *Tosca*, cantada per Cora Raga, tan bona actriu com cantant. Després *Traviata*, pel tenor català Jaume Planas. En Planas, per molt amic nostre que sigui, és un tenor amb totes les de la llei, un tenor al que li esperen grans èxits. Nosaltres voldríem que no es fessin esperar gaire. De totes maneres, al «Liceo» i al «Tívoli» ara els aplaudiments del públic creiem que l'hauran encoratjat a seguir el camí emprés.

NUEVO

Al «Nuevo» ha debutat una nova companyia que, naturalment, desitgem s'aguanti temps en aquesta casa. Però com hi aguanten tan poc les companyies a l'estiu en aquesta casa!

COMICO

Ric Ric, la graciosa revista d'En Sugrañes, cada dia té més èxit. Cada dia la gent es complau més en els quadros de la revista, en les dones boniques que la interpreten, en els trajos llampanants i d'un bon gust extraordinari.

Sembla que es preparen quadros nous i que seran espeterrants. Potser vostès mateixos ja se n'hauran enterat, perquè és fàcil que al sortir aquest número ja s'hagin estrenat. I s'hagin aplaudit.

Bob

L'artista més baratet

El teatre estava ple a vessar. Hi cantava en Vendrell la nit del seu benefici.

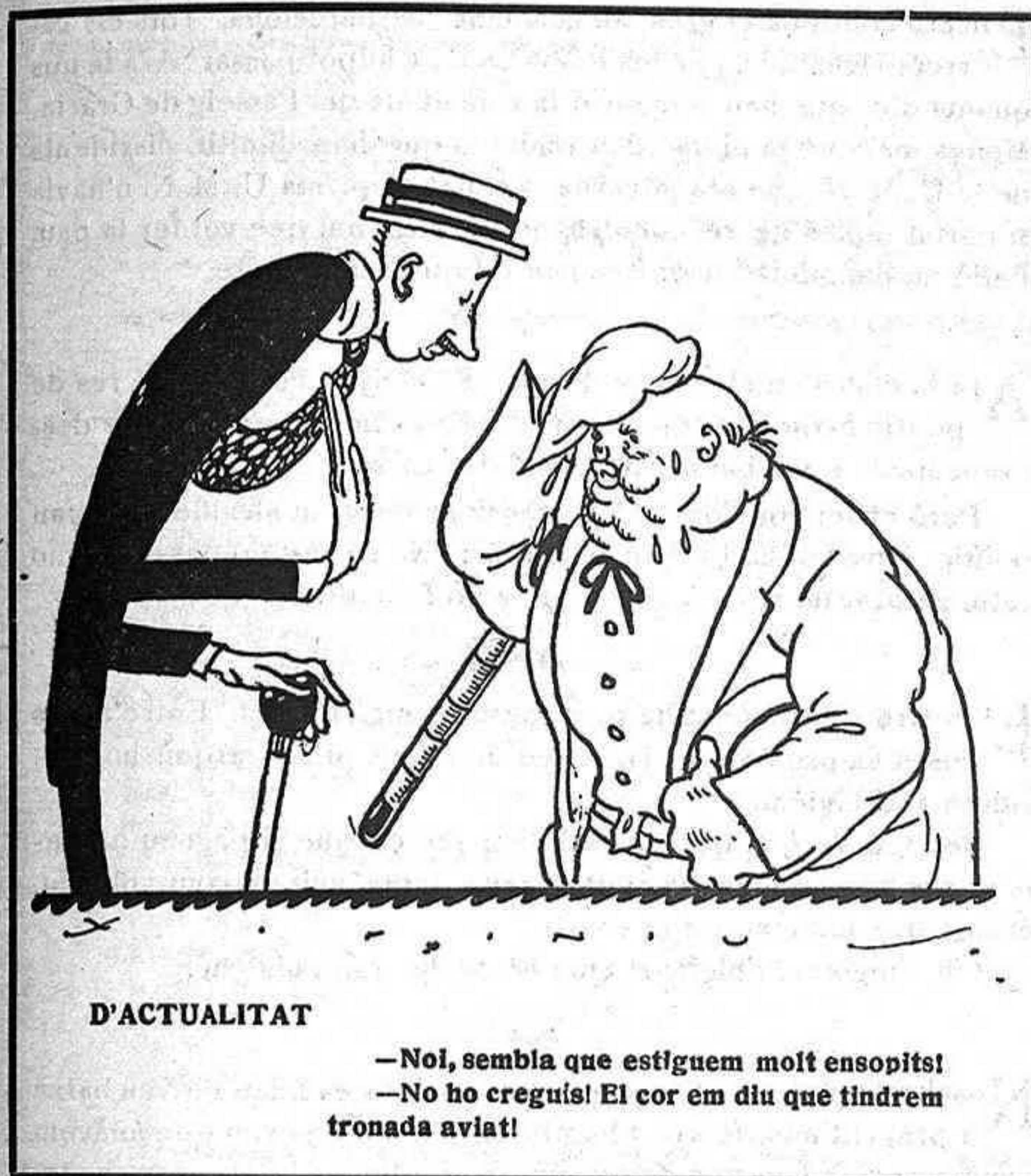
Darrera la barana del pati, una multitud que paga l'entrada de llotja: una pesseta.

Quan s'ha acabat la representació teatral, en Vendrell ens ofereix el nèctar deliciós que són les cançons que canta. S'acaba el programa i el públic pica fort.

LA VARA VACANT

—A veure si l'hauem d'aprofitar per un palleri!

D'ACTUALITAT

—Noi, sembla que estiguem molt ensopits!
—No ho creguis! El cor em diu que tindrem tronada aviat!

UNA BROMA

—Qui és aquell que passa?
—El «xic» de «cà'l Nano».

En canta una altra i torna l'aplaudiment que no respecta el cansanci manifest.

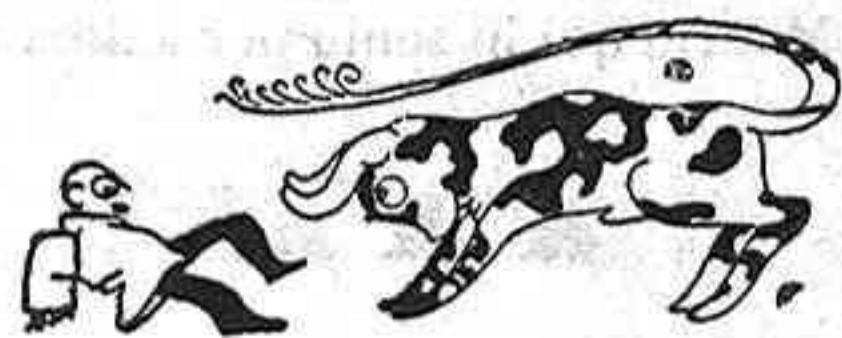
Un de la barana pregunta a un obcecat que crida el nom d'una cançó perquè la canti:

—Però, home, si està reventat. Per què piqueu tant? I amb la força de tota una raó, escoltà:

—Es que volem que ens surti a deu la peça;

I l'home comptà. Efectivament: dos actes de *I Pagliaci*, dos actes de *Lohengrin*, *Manon (Sogno)*, *Aria de Doña Francisquita*, *Cançó de Taverna*, *l'Ai, ai, ai*, duo de *Doña Francisquita* i per fi de festa *L'Emigrant*. Total deu. I es posà a aplaudir a l'artista de l'espectacle baratet.

P. P.

Docta nit

Docta nit, tu que ensenyes als mortals ço que de dia hom no pot aprendre; tu que brindes els plers dels pecats capitals sens que pensem en la mort ni en la cendra.

Tu que mostres les llagues supurants de una humanitat despreciada que surt al pas dels vianants i els ven el cos i la besada.

Docta nit, tu que estens un gràcil vel teixit de fosca i brodat d'estrelles i abrigues pietosa els cors de gel perquè enganyin les ànimes maselles.

Tu que amagues la punta del verí en el vi tenebrós de les tavernes i fas que Bacus dansi roig de vi i el cor oblidí coïssors eternes.

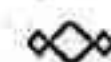
Docta nit, tu que ensenyes als mortals ço que de dia hom no pot aprendre; accepto el goig dels pecats capitals sens pensar en la mort ni en la cendra.

S. P.

Hi han bèsties que tenen tanta comprensió o més que molts homes. I això ho diem perquè l'altre dia els que van anar als toros (encara n'hi ha que hi van) varen poguer comprovar-ho. Sortí un brau intel·ligent, veritablement intel·ligent i sensible. El bon subjecte—volem dir el bon brau—comprenia la calor que feia en aquella plaça i la calor que sentia el torejador, i el pobre cor compassiu—volem tornar a dir el brau—embestí el torejador i d'un cop de banya li tragué la jaqueta. Però el torejador encara continuava suant, fins que al cap de poc d'un altre cop de banya, li tragué els pantalons, deixant-lo completament a la fresca.

Cregueu que hi ha animals veritablement comprensibles.

El governador de Girona i general Carsi ordenà canviar el nom de les estacions per on passa el tren de Girona a Sant Feliu de Guixols. Aquesta línia és tan típica i catalanesca de paisatge com de noms de localitats.

Ara farà bonic i serà molt graciós veure el lletreret de l'esta-

ció que diu: «La Cruzita»... «Cazar de la Selva»... «Langostera»... «Puente Picado»... i «San Felix de Yesillos»

L'Ajuntament, després de la dimissió del senyor Alvarez de la Campa, continua encara igualment desballestat. Nosaltres ens creïem—ben bé no ho hem cregut mai—que a cà l'Ajuntament des del 13 de setembre no hi cabria res més que administració, i ara ens donem compte de que s'hi descabdellen passions i miserietes iguals o pitjors. No s'hi volia política, però això de la política es veu que és una mala ànima que encara no te'n adones ja t'ha entrat pel pany de la clau.

L'afició a la sardana es va desenrotllant cada dia més; el diumenge passat se'n ballaven al Paral·lel, al carrer de Casanova, a Sant Andreu, a Vallvidrera i a Gavá amb motiu d'un aplec. Ja es veu, ja, que ens fan ballar!

L'actor Jaume Borrás fou detingut i empresonat a la Seu d'Urgell, segons es diu, per haver posat en escena *L'ànima és meua*, d'en Guimerà

Ja m'hauria agradat sentir el monòleg que amb tan desagradable motiu devia improvisar l'amic Jaumet. I quasi quasi m'atreviria a posar-li títol:

—*L'ànima que m'aguanta!*

ENYORANÇA

— I tant que m'enfado a casa quan l'ascensor no funciona!

Encara continua el gran aixecament de Barcelona. Tots els carrers rebentats; per les Rambles no s'hi pot passar. Ara fa uns quants dies que han començat la rebentada del Passeig de Gràcia. Menys mal que ja hi han deu regidors que han dimitit, dissidents de la U. M. N. que ara governa la ciutat. Aquesta U. M. N. n'havia suportat tantes de rebentades, que ara es veu que vol fer la pau. I allò de l'administració? Ens han dit que era un mite.

Ara fa d'alcalde el senyor Ponsá. El senyor Ponsá no té res de polític i com alcalde potser no té res més que una *pose* des preocupada i una banal satisfacció del càrrec.

Però el senyor Ponsá té pretensions de gran alcalde i de gran polític. Mireu si en té, que ja sap dir: «No sé res; no passa res; no estic enterat de res». Veritat que això fa polític?

El nostre Ajuntament ha pres mesures higièniques. Entre altres coses ha prohibit la cria d'aviram en els pisos perquè ho considera anti-higiènic.

Ben fet! Però el que no està ben fet és que si pagueu un impost que han assignat, ja podeu criar tanta aviram com volgueu, encara que infecteu tot el veïnat.

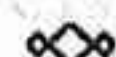
Oh, l'higiene! l'higiene! Que ho és de gran l'higiene!

Nosaltres que ens creïem que les oracions es feien en veu baixa i pregant amb fervor i humilitat, i té: ara es veu que anàvem equivocats; es veu que de les nostres súplices i dels nostres oferiments no hi fa res que se'n enteri tot el poble. Ah! i allò de l'humilitat és una filfa que no serveix per a pregar. Des d'ara pregarem amb un garrot enlaire davant de Sant Pancràs o de Sant Jaume. Una súplica com un «ordenó y mando».

Un periòdic de Melilla publica un article proposant la iniciativa de que s'aixequi en aquella ciutat un monument a l'ex-Comissari general Berenguer que, com tothom sap, fou condemnat pel Tribunal Suprem i ha estat absolt per l'última amnistia i rehabilitat pel Directori.

El Beceroles de Madrid diu que en el nostre Ajuntament «los altos funcionarios ligueros continuan embrollándolo todo». Ja tenen raó, ja, «Les Beceroles» d'en Luca de Tena.

Que deu ésser savi en Luca de Tena si en «Les Beceroles» ja sap tot això! I a Madrid qui hi teniu per «altos funcionarios»?

Avis d'Administració

Fem constar atentament a tots els nostres corresponents que ens escriviren demanant-nos remesa del número anterior dedicat an en Guimerà, que, degut al gran èxit que aquest número assolí, fou agotat tan prompte es posà a la venda, amb tot i haver fet una tirada molt nombrosa.

Que es donguin per contestats tots els que ens escriviren per aquest assumpte i esperem que es faran càrrec de l'impossibilitat de poder-los complaure com voldriem.

Obres del patrici de les lletres catalanes

ANGEL GUIMERÀ

<i>Gala Placidia</i> , tragèdia en tres actes	Ptes. 2
<i>Judith de Welp</i> , » » »	» 2
<i>Lo fill del Rei</i> , » » »	» 2
<i>Mar y Cel</i> , » » »	» 2
<i>Rey y Monjo</i> , » » »	» 2
<i>La Boja</i> , » » »	» 2
<i>L'ànima morta</i> , » » »	» 2
<i>En Pólvora</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Jesús de Nazareth</i> , tragèdia en cinc actes	» 2
<i>Maria Rosa</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Las monjas de S. Ayman</i> , drama en quatre actes	» 3
<i>La festa del blat</i> , » tres »	» 2
<i>Terra baixa</i> , » » »	» 2
<i>Mossèn Janot</i> , » » »	» 2
<i>La farsa</i> , comèdia en tres actes	» 2
<i>La filla del mar</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Arrán de terra</i> , » » »	» 2
<i>La pecadora</i> , » » »	» 2
<i>Ayguia que corre</i> , » » »	» 2
<i>Lo camí del Sol</i> , tragèdia en tres actes	» 2
<i>Andrònica</i> , » » »	» 2
<i>Sol solet...</i> , drama en tres actes	» 2

<i>La Miralta</i> , drama en tres actes	Ptes. 2
<i>L'Eloy</i> , » » »	» 2
<i>La santa espina</i> , rondalla tres actes i sis quadros	» 2
<i>L'aranya</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Saynet trist</i> , en tres actes	» 2
<i>La reina jove</i> , drama romàntic en quatre actes	» 3
<i>Jesús que torna</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Indibil y Mandoni</i> , tragèdia en tres actes	» 2
<i>Al cor de la nit</i> , drama en tres actes	» 2
<i>L'ànima és meua</i> , drama en tres actes	» 2
<i>Joan Dalla</i> , » » »	» 2
<i>Alta Banca</i> , » » »	» 2
<i>La reina vella</i> , » » »	» 2
<i>Titayna</i> , drama musical en dos quadros	» 1
<i>La sala d'espera</i> , comèdia en un acte	» 1
<i>La Baldirona</i> , » » »	» 1
<i>Mestre Olaguer</i> , monòleg	» 0'50
<i>Mort d'en Jaume d'Urgell</i> , monòleg	» 0'50
<i>En Pep Botella</i> , »	» 0'50
<i>Poesies</i>	» 5
<i>Cants a la Patria</i> , discursos	» 5
<i>Segón llibre de poesies</i>	» 5

Edicions populars de

SANTIAGO RUSIÑOL

<i>Anant pel món</i> . (2. ^a edició)	Ptes. 2
<i>El místic</i> . (2. ^a edició)	» 2
<i>Oracions</i> . Amb música d'E. Morera. (2. ^a edició)	» 2
<i>Fulls de la vida</i>	» 2 (Agotada)
<i>Els Jocs Florals de Canprosa</i> . (2. ^a edició)	» 1'50
<i>El bon pollicia</i>	» 2 (Agotada)
<i>Monòlegs</i> . (2. ^a edició)	» 2
<i>La bona gent</i>	» 2 (Agotada)
<i>Tartarin de Tarascó</i> . D'A. Daudet. (Quart miler)	» 2 (Agotada)
<i>El pati blau</i> . (4. ^a edició)	» 2
<i>El poble gris</i>	» 2 (Agotada)
<i>La mare</i> . (4. ^a edició). (Disset miler)	» 2
<i>La «merienda» fraternal</i> . (4. miler)	» 1'50
<i>L'Alegria que passa</i>	» 1'50
<i>L'heroe</i>	» 2 (Agotada)
<i>Llibertat!</i>	» 2
<i>La fira de Neuilly</i>	» 2
<i>Els savis de Vilatrieta</i>	» 2 (Agotada)
<i>L'auca del senyor Esteve</i> (8. ^a edició. Novel·la)	» 2
<i>L'hereu Escampa</i>	» 2 (Agotada)
<i>En Tartarin als Alps</i>	» 2
<i>La llei d'herència</i>	» 2
<i>Aucells de pas</i>	» 2
<i>La intel·lectual</i>	» 2
<i>El redemptor</i>	» 2
<i>Cors de dona</i>	» 2
<i>El Teatre per dins</i>	» 1'50
<i>Dol d'«calvio»</i>	» 1'50
<i>El daltabaix</i>	» 2
<i>El titella pròdig</i>	» 1'50

<i>L'Arma</i>	Ptes. 1'50
<i>L'envelat de baix</i>	» 1'50
<i>Giosari</i> , per Xarau	» 2
<i>El català de «La Mancha»</i> (Novel·la)	» 2 (Agotada)
<i>El pobre viudo</i>	» 2
<i>A cà l'antiquari</i> (Sainet)	» 2
<i>L'auca del senyor Esteve</i> (Cinc actes) (2. ^a edició)	» 2
<i>«Gente Bien»</i> (Sainet) (3. ^a edició)	» 1'50
<i>Els Naufrags</i>	» 2
<i>En Josepet de Sant Celoni</i> (Novel·la)	» 1'50
<i>La nit de l'amor</i>	» 1'50
<i>Del Born al Plata</i> . (Impressions de viatge)	» 2 (Agotada)
<i>Port-Tarascó</i> , d'Alfons Daudet. Traducció	» 2
<i>El pintor de miracles</i>	» 1'50
<i>La Verge del Mar</i>	» 1'50
<i>El despatriat</i>	» 2
<i>El triomf de la carn</i>	» 1'50
<i>La illa de la calma</i> (2. ^a edició)	» 2
<i>L'Homenatge</i>	» 1'50
<i>La lepra</i>	» 1'50
<i>vel·la picaresca</i>	» 2
<i>«Souper-Tango»</i> (Obra satírica en un acte)	» 1'50
<i>La casa de l'art</i> (Peça en un acte)	» 1'50
<i>L'acaparador</i> (Peça satírica en un acte)	» 1'50
<i>Bataneros en comandita</i> (Sainet de costums financeres en un acte)	» 1'50
<i>El català de «La Mancha»</i> , tragi-comèdia en quatre actes	» 2
<i>«Chauffeur... al Palace»!</i>	» 1'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebuïxes.

DON ANGEL AL MÓN BLAU

—Ja ets aquí, Guimerà?

—Sí. I he vingut perquè suposo que s'hi està més bé que a la terra!